

PLATBY ZA EKOSYSTÉMOVÉ SLUŽBY AKO DÔLEŽITÁ SÚČASŤ EKONOMIKY PBHL

Možnosti PES za sekvestráciu uhlíka v prírode
blízkyh lesoch

Ing. Zuzana Sarvašová, PhD.

Zvolen, 5. decembra 2023

Obsah prezentácie

- Rekapitulácia:

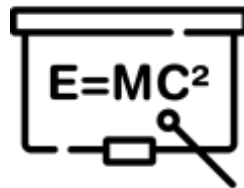
- Čo sme odkukali:

- Čo sme zistili:

- Čo s tým ďalej:

Riešenie v 2023

Príklady a vzory

Limity a možnosti

Plán postupu riešenia na 2024

1 Stav riešenia

Cieľ 3: Kvantifikovať poskytovanie ekosystémových služieb a navrhnúť verejné mechanizmy platieb za ekosystémové služby prírode blízkyh lesov

E3.1 Rešerš literatúry a návrh metodiky kvantifikácie a ocenenia ES PBHL – **ukončenie**

E3.2 Kvantifikácia a ocenenie základného balíka ES PBHL na báze navrhnutých algoritmov – **začiatok riešenia**

V 2023:

1. Nadviažeme na zistenia a príklady s dôrazom na verejné schémy PES
2. Doplníme poznatky v spolupráci s expertmi MAES a z ostatných projektov na národnej úrovni
3. Rozpracujeme + a – PES založených na :

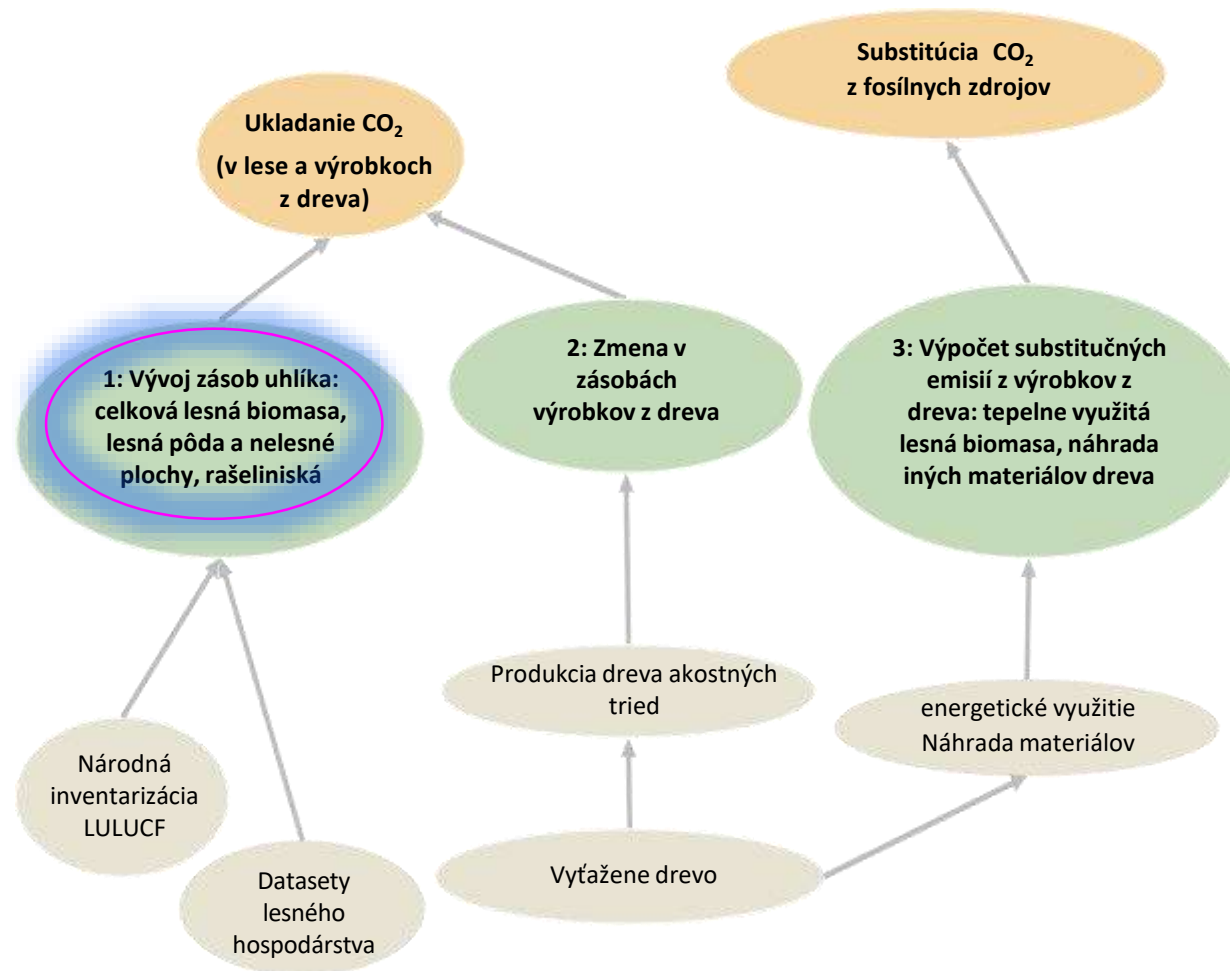
Podpore biodiverzity ako podmienky plnenia všetkých ES
Sekvestracii uhlíka ako zastupujúcej ES
Dopyte po kultúrnych ES

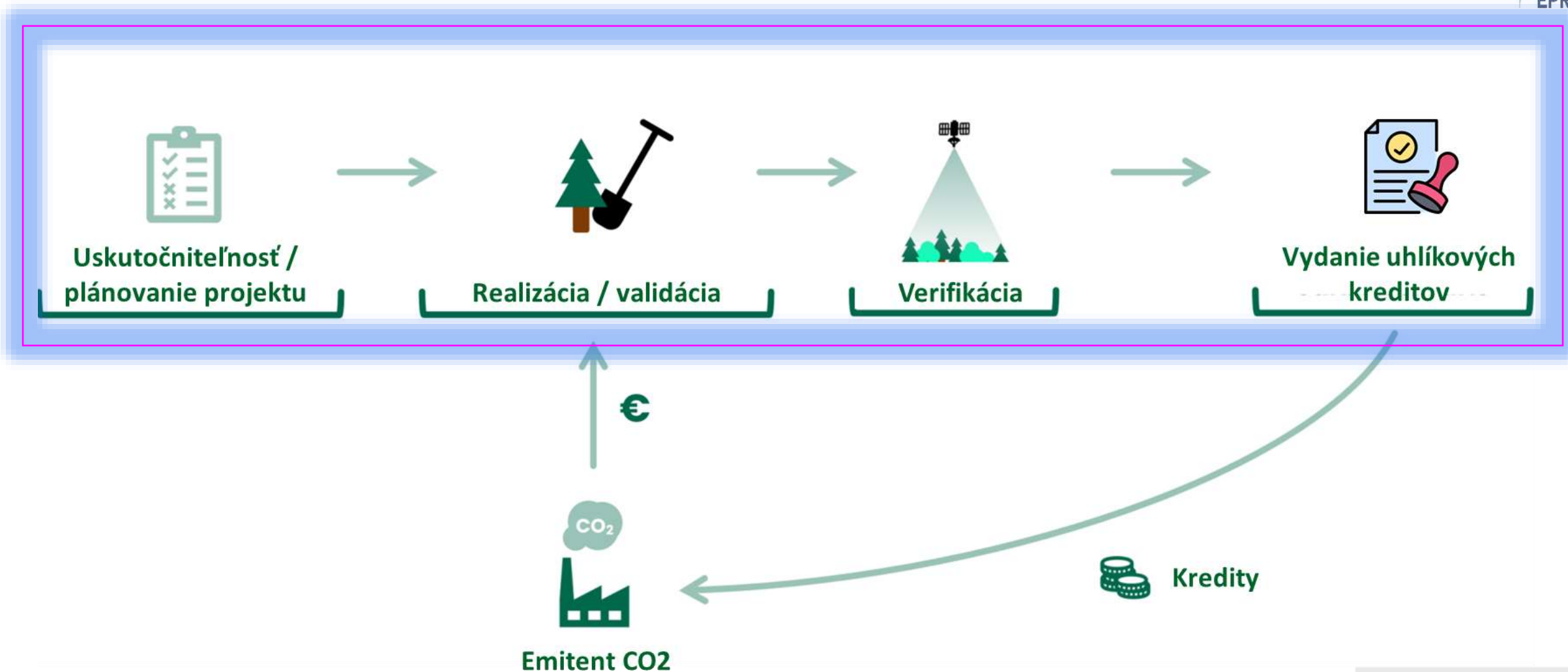
3. Podpora sekvestrácie uhlíka - princíp

Regulačná ES

- **Zmeny objemu biomasy (= zásoby uhlíka) v lesných ekosystémoch**
  - Na základe dát z ISLH a LHE
  - Modely, rôzne manažmentové scenáre
- **Zmeny v množstve zásob výrobkov z dreva:**
  - Na základe údajov zo ŠÚ
  - Modely životnosti výrobkov z dreva
- **Výpočet substitučných emisií výrobkami z dreva:**
  - Energetické využitie drevnej biomasy
  - Substitúcia stavebných a iných materiálov výrobkami z dreva

3. Podpora sekvestrácie uhlíka - princíp

3. Podpora sekvestrácie uhlíka - kredity

Nástroj: Uhlíkové kredity - spôsob, ako merať a obchodovať so znížením emisií skleníkových plynov.

Uhlíkové trhy

- sú obchodné systémy, ktoré umožňujú nákup a predaj uhlíkových kreditov
- **Uhlíkový kredit je certifikát** udelený projektu **po jeho overení** autoritou oprávnenou na udeľovanie uhlíkových kreditov, ktorý potvrdil, že projektové činnosti skutočne znížili alebo odstránili oxid uhličitý
- **1 uhlíkový kredit = 1 tona CO₂** alebo ekvivalentné množstvo iného skleníkového plynu, ktorému vzniku sa **zabránilo** alebo ktorý **bol zachytený**

Povinné / Dobrovoľné

1. Povinné trhy v zmysle predpisov (cap-and trade)

- tento trh regulujú vládne programy, pričom stanovujú limity emisií pre jednotlivé sektory
- Emitenti uhlíka kupujú alebo predávajú uhlíkové kredity na základe limitov emisných kvót
- Príkladom je systém EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS)

2. Dobrovoľné trhy (carbon offsets)

- Emitenti uhlíka dobrovoľne kompenzujú nadmerné emisie nákupom overených uhlíkových kreditov vytvorených overenými projektmi

Typy lesníckych projektov

brániace vzniku emisií

- ✓ Zabránenie odlesňovania
- ✓ Zachovanie/ochrana lesa
- ✓ Náhrada fosílnych palív lesnou biomasou

sekvestrácia (zachytávanie)

- ✓ Zalesňovanie
- ✓ Obnova lesa
- ✓ Zlepšené obhospodarovanie lesov

3. Podpora sekvestrácie uhlíka – požiadavky na podporu

Rozmery doplňkovosti:

Typy projektov:

Obnova lesov v
poškodených oblastiach

Zalesňovanie
nelesných plôch

Lepšie obhospodarovanie
lesov

PBHL

3. Podpora sekvestrácie uhlíka – pozitíva/riziká

- Dobrovoľnosť
  - vedecky overené monitorovanie zaisťujúce preukázanie zlepšenia poskytovania ES
  - flexibilita mechanizmov znižovania emisií uhlíka
  - vysoká dôveryhodnosť u kupujúcich v prípade, že splňanie uhlíkových noriem je kontrolované treťou stranou
  - integrácia vedľajších výhod a záruk
  - možnosť kombinácie verejného a súkromného financovania s cieľom vytvoriť silnejšie stimuly
- neistota v uhlíkovom účtovaní, metodické problémy
  - vysoká rizikovosť lesníckych projektov
  - vysoké transakčné náklady lesníckych projektov
  - riziká nedostatku doplnkovosti a trvalosti
  - zámeny s ostatnými ESL
  - legislatívne ohrozenia a nevyriešené regulačné rámce
  - nedostatok súdržnosti politík, nie vždy synergia s SDGs
  - malý objem trhu, ktorý sa značne líši

- Miera zachytávania CO₂
- Východiskový stav
- Únik
- Neistota
- Buffer

3. Podpora sekvestrácie uhlíka – príležitosti/bariéry

- Európske ciele uhlíkovej neutrality
- zvyšujúca sa výmera lesov, zvyšovanie zásob dreva
- Existujúci dobrovoľný trh s uhlíkom
- certifikácia ako vhodný spôsob na zvýšenie rozsahu PES
- EU ETS neprístupné pre LULUCF
- chýbajúce metodiky na odmeňovanie zainteresovaných strán
- nedostatok expertov na posudzovanie schém a vypracovanie kritérií
- problematická identifikácia príjemcov
- chýbajúce authority a kapacity na účinnú reguláciu a rozšírenie schémy

3. Podpora sekvestrácie uhlíka – príležitosti/bariéry

3. Podpora sekvestrácie uhlíka – možnosti v PBL

PBHL

- Trvalo udržateľná starostlivosť o lesy,
- Jemnejšie spôsoby hospodárenia,
- Zmena drevinového zloženia, tvaru lesa,
- Predĺženie rubných dôb...

Zmena drevinového zloženia: 0,012 – 0,075 t CO₂eq/ha/rok*

Prebudova na prírode blízke hospodárenie: 1,0 - 1,95 t CO₂eq/ha/rok**

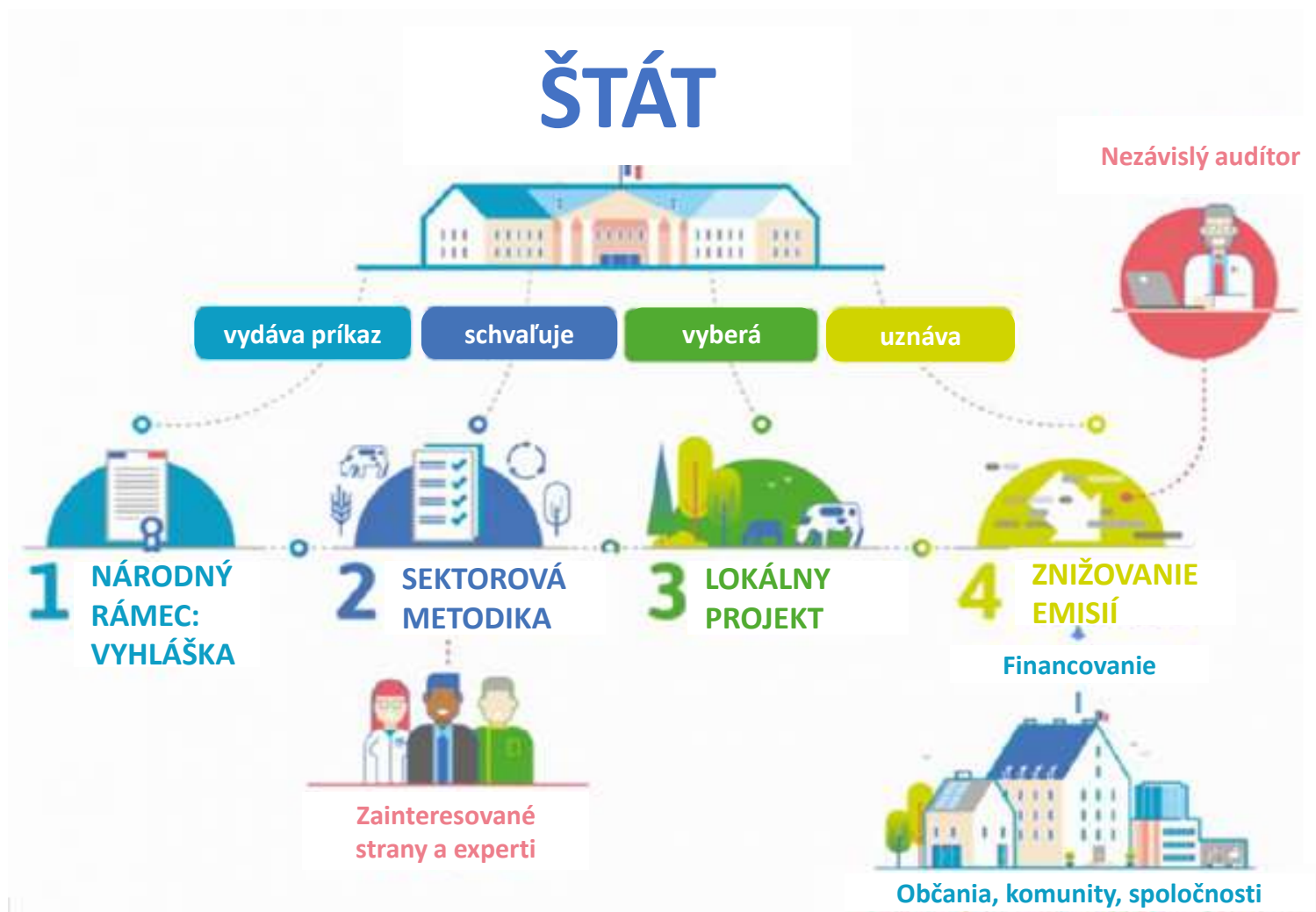
výraznejšie sa prejaví až po dlhšom čase, cca 50 rokov

Bezzásah v 5st.OP: 13,44 t CO₂eq/ha/rok

(efekt vrátane zadržania uhlíka už uloženého v poraste, trvajúci len po rozpad porastu)

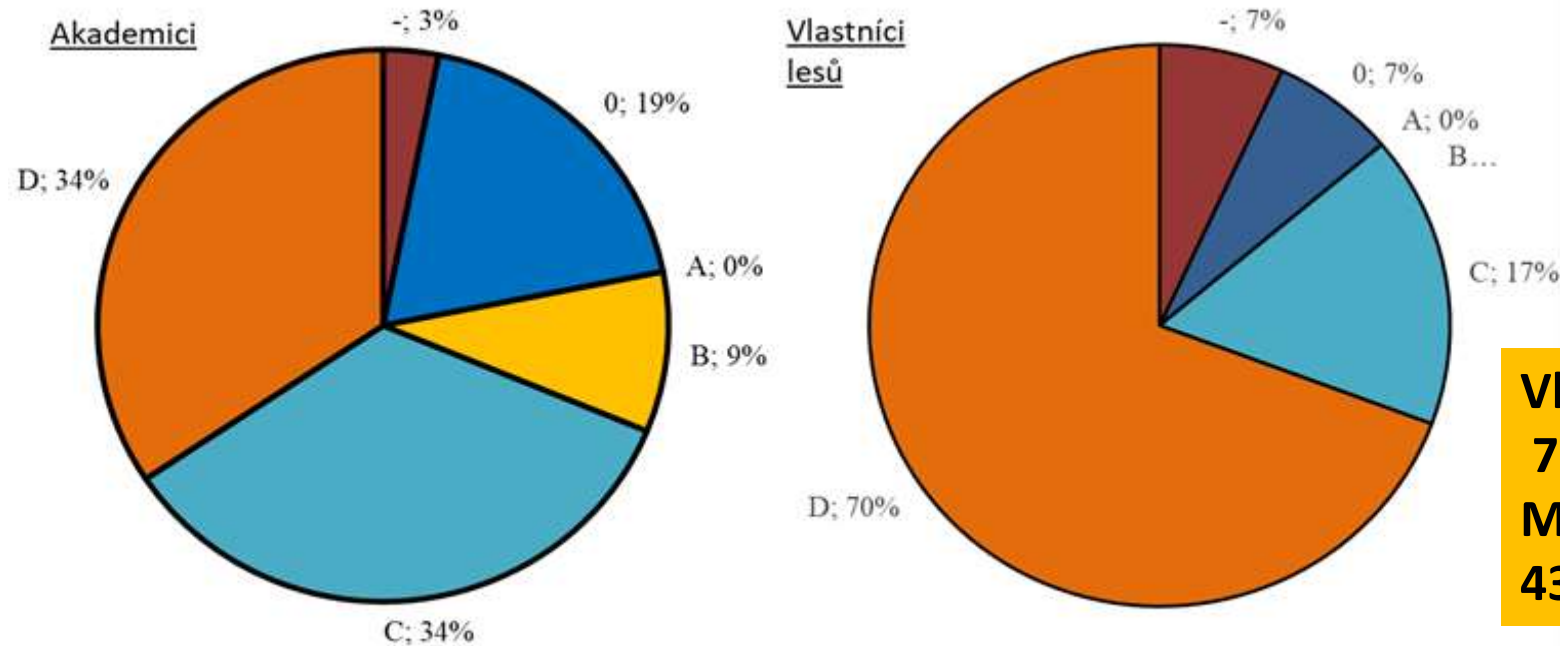
CO ₂ OFFSET Portfólio produktov		
Udržanie CO ₂	Obnova CO ₂	Oživenie CO ₂
<ul style="list-style-type: none"> •Predĺženie rubných dôb •Výchova lesa •Trvalo udržateľná starostlivosť o lesy	<ul style="list-style-type: none"> •Predĺženie rubných dôb •Výchova lesa •Trvalo udržateľná starostlivosť o lesy •Systém sledovania pôvodu LRM	<ul style="list-style-type: none"> •Predĺženie rubných dôb •Výchova lesa •Trvalo udržateľná starostlivosť o lesy •Systém sledovania pôvodu LRM •Obnova plochy po požiaroch
Kredit: 10 €	Kredit: 20 €	Kredit: 40 €

3. Podpora sekvestrácie uhlíka – verejná schéma

4. Diskusia

- Téma BH x PBHL, FL a ES / PES
- Dodatková alebo „Povinná (mandatóna, záväzná)“ odmena vlastníkom a obhospodarovateľom lesa za poskytovanie ES (sekvestrácia uhlíka/ biodiverzita/ rekreácia)

Legenda: - jiná možnost; 0 - konzervativní model, A - pouze stávající kompenzace, B - navýšení kompenzací, C - služby (PES), D - platba na plochu

Vlastníci lesov v ČR :
70 €/ha/rok
Metodika prof. Šišáka :
430 €/ha/rok

4. Záver

Cieľom je zlepšenie implementačnej praxe PES v PBHL

„Prírode blízke obhospodarovanie lesov má potenciál podporovať biodiverzitu, prispôbovať lesy zmene klímy a poskytovať ekosystémové služby na vyššej úrovni ako bežné obhospodarovanie lesov.“ Larsen et al, 2022

Výzvy a problémy:

Zladiť v legislatívnej oblasti pojmy **funkcie** (bežný slovník LH, zákon o lesoch) a **služby** (prínosy ES, zákon OPK), umožniť existenciu platieb ES

Určiť spôsob platby v súlade s pravidlami EÚ o verejnej podpore

2024 E3.2 Kvantifikácia a ocenenie základného balíka ES PBHL na báze navrhnutých algoritmov

ESL - sekvestrácia uhlíka/ biodiverzita/ rekreácia (rozdiel PBHL/BH)

Varianty podpory:

- **Forma:** verejný finančný nástroj (doplnková platba/mandatórna)
- **Platba:** možnosti verejných financií/výsledky ekonomického výskumu/podľa simulácie (ČÚ1) a riešenia ostatných projektov o ESL

Ďakujeme za pozornosť

Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen

Ako ste odpovedali?

- **Aká výška platby by bola ideálna na podporu ekosystémových služieb lesa?**
- **Mala by byť výška platby na podporu ekosystémových služieb lesa pri použití PBHL vyššia?**

